

Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT)

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT

privind vizita preventivă

efectuată la Penitenciarul nr. 6 din or. Soroca,

pe data de 10 octombrie 2019

**Raportul a fost elaborat de către
Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:**

- *Oxana Gumennaia*
- *Mihail Gorincioi*
- *Ceslav Panico*
- *Svetlana Doltu*
- *Dumitru Russu*

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de **24 octombrie 2016** în corespundere cu prevederile Legii nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*, Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare neanunțate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La data de **24 aprilie 2018**, între orele 11:30 – 16:20, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (*în continuare CpPT sau Consiliu*) au efectuat o vizită preventivă la Penitenciarul nr. 6 din or. Soroca, aflat în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor (*în continuare ANP*).

Vizita a fost realizată în următoarea componență:

1. Svetlana Doltu – membra Consiliului,
2. Ceslav Panico – membrul Consiliului,
3. Oxana Gumennaia – membra Consiliului.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Penitenciarul nr. 6 or. Soroca privind respectarea drepturilor persoanelor condamnate (**bărbați**), împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente inumane sau degradante, precum și gradul de implementare a recomandărilor Comitetului European de Prevenire a Torturii, urmare a vizitei din iunie 2018¹.

Vizitele anterioare de monitorizare, realizate de instituțiile naționale:

- pe data de **21 februarie 2014**² cu scopul de a verifica condițiile de detenție în celula nr. 11 a sectorului nr.12 , a fost realizată de un angajat al Centrului pentru drepturile omului;
- pe data de **19.05.2015**³ în sectorul nr. 8 cu scopul verificării condițiilor de detenție existente pentru persoanele cu dizabilități;
- vizita de studiu a CpPT din februarie 2017.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Penitenciarul nr. 6 cu sediul în or. Soroca, este un penitenciar de tip închis pentru detenția condamnaților majori de gen masculin în care își ispășesc pedeapsa deținuții condamnați pentru săvârșirea infracțiunilor grave, extrem de grave și recidiviști.⁴ Plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 6 Soroca conform Ordinului Ministrului Justiției nr. 1159 din 19.12.2017, *cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deținere în penitenciare*, este de **693 persoane**. Suprafața totală a spațiilor locative de detenție este de 3055,36 m², care cuprinde mai multe clădiri vechi cu două etaje, care găzduiește unsprezece blocuri (în fiecare câte 55-120 de deținuți), constatând în principal spații locative de capacitate medii, precum și o unitate de tip celula reutilizat pentru deținuții care au solicitat protecție în baza art. 206 Cod de Executare.

¹ Raportul poate fi vizualizat aici: <https://rm.coe.int/16809022b9>

² Raportul poate fi vizualizat aici: <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/07/Raport-%C3%AEn-baza-vizitei-preventive-efectuate-la-21-februarie-2014-%C3%AEn-Institu%C5%A3ia-Penitenciar%C4%83-nr.-6-Soroca.pdf>

³ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/07/Raport-%C3%AEn-baza-vizitei-de-monitorizare-efectuate-la-19-mai-2015-%C3%AEn-Institu%C5%A3ia-Penitenciar%C4%83-nr.-6-Soroca.pdf?fbclid=IwAR0Lo4IJ6swR4aZl_ivYH7ULyD8Hp5SSsYOX4NtpophjK52VfXIR5hVlaM

⁴ https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=I_S4d4EkiOkOPP1PZ5U0I5PxIDn1620M8&ll=48.15778400000004%C28.271856299999968&z=12

Astfel, numărul total al spațiilor locative în penitenciar – 128, dintre care:

- a) Capacitate mică (până la 5 persoane) - 48 (2018) comparativ cu 48 (2017);
- b) Capacitate medie (până la 15 persoane) – 76 (2018) comparativ cu 72 (2017);
- c) Capacitate mare (peste la 15 persoane) – 4 (2018) comparativ cu 6 (2017).

La momentul vizitei, în instituție erau deținute 751 persoane (cu 58 persoane mai mult decât plafonul admis), dintre care 597 condamnați în sector de tip închis, 153 – tip semiînchis și o persoană la tip deschis. Dintre care, 36 persoane erau separate pe motiv de asigurare a securității personale în baza art. 206 al Statutului executării pedepsei de către condamnați.

Instituția dispune de mai multe sedii, amplasate pe teritoriul instituției penitenciare și în afara lui. În interiorul instituției sunt amplasate:

- 2 zone locative:
 - zona nr.1 cu capacitatea de circa 400 persoane cuprinde sectorul nr. 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10. La momentul vizitei se aflau 441 deținuți;
 - zona nr.2 cu capacitatea de circa 300 locuri cuprinde sectorul nr. 4, 7, 8a, 8b, 11. La momentul vizitei se dețineau 274 persoane.
- Sectorul nr.12 amplasat în bloc separat tip-celulă pentru deținerea condamnaților conform art. 206 CE cu suprafața locativă de 144.10 m² și capacitatea de 36 locuri. La momentul vizitei în instituție se aflau 36 deținuți conform art.206 CE (30 în sectorul nr.12, 4 în izolatorul disciplinar și 2 în secția medicală).
- Carantina este amplasată în bloc separat și este destinată pentru deținerea de până la 15 zile a deținuților noi-sosiți. Carantina este asigurată cu grup sanitar comun (baie, WC) și este constituită din 2 celule (1 - 3 paturi; 2 – 11 paturi). Pentru condamnații din carantină este special amenajată curtea de plimbare prin care există acces restricționat în sectorul nr.12. La momentul vizitei în carantină nu se afla nici un deținut (ultima escortare în instituție a avut loc cu 3 zile anterior, pe 07 octombrie 2019, fiind admise în instituție 8 persoane).
- Izolatorul disciplinar este constituit din 6 celule cu capacitatea de 12 persoane. La momentul vizitei nici un deținut nu-și ispășea pedeapsa cu izolare disciplinară. Izolatorul este asigurat cu 2 curți de plimbare.
- În instituție sunt amplasate la etajele 1 a clădirilor, cantina și bucătăria, spălătoria și cusătoria. La fel există biserică ortodoxă. La etajul 2 deasupra cantinei se află birouri administrative (asistenții sociali, psihologi, ofițerul de serviciu etc).
- Camerele pentru întrevederi de lungă și scurtă durată sunt amplasate în blocul administrativ, lângă punctul de trecere și control. Instituția dispune de 8 camere pentru întrevederi de lungă durată. La momentul vizitei 3 deținuți se aflau la întrevederi de lungă durată.
- Secția medicală este amplasată în bloc separat cu 2 etaje. La primul etaj sunt amplasate 5 birouri medicale, iar la etajul doi – 4 saloane ale staționarului de zi cu capacitatea de 16 locuri. La momentul vizitei în secție se aflau 8 deținuți.

Accesul în instituție a fost asigurat, fără impedimente, de către directorul interimar a Penitenciarului nr. 6 - Soroca, comisar-șef de justiție, Radu Grincu.

După intrare în instituție, membrii CpPT au purtat discuții cu șeful penitenciarului, ofițerul de serviciu, reprezentanții serviciului medical, logistic, detenție și asistență psihologică și socială. Discuțiile au fost axate pe scopurile și obiectivele vizitei efectuate de către CpPT.

La fel, au fost solicitate informații cu privire la indicatorii de activitate a instituției penitenciare pentru 2018, 9 luni 2019, indicatorii de performanță, problemele majore cu care se confruntă și altă informație relevantă vizitei de monitorizare.

Problemele/impedimentele cu care se întâlnește reprezentanții Penitenciarului nr. 6 or. Soroca:

- Insuficiența de cadre în instituție și necesitatea majorării statelor de personal corespunzător volumului de lucru;
- Lipsa șefului secției medicale și deficitul de personal medical;
- Insuficiența încăperilor separate pentru deținerea condamnaților pe securitate personală (în conformitate cu art. 206 al Statutului executării pedepsei de către condamnați), care se dețin la moment și în secția medicală și izolatorul disciplinar;
- Clădirile învechite și insuficiența spațiilor locative din cauza suprapopulării;

Conform schemei de încadrare a Penitenciarului nr. 6 or. Soroca din 15 mai 2018 statele instituției constituie 203 unități dintre care 60 ofițeri 135 agenți și 9 unități de personal contractual (comparativ cu 211 unități în 2017). Pe parcursul anului 2018 au demisionat 37 persoane și au fost angajate 24 persoane (comparativ cu anul 2017 au fost angajate cu 28 de persoane mai puțin). Pe parcursul a 6 luni 2019 au demisionat 13 persoane și au fost angajate 12. La 30.09.2019 în Penitenciarul nr.6 sunt vacante 11 poziții (inclusiv 5 - de personal medical). Din totalul de demisionări majoritatea sunt la cerere personală, motivul fiind munca supra program, salariul insuficient pentru a asigura un trai decent familiei și neadaptarea la condițiile de muncă în penitenciar.

Din cauza statelor incomplete și suprasolicitarea personalului scade numărul de personal delegat la instruire (2017 -97 persoane, 2018 – 65, 6 luni 2019 – 25 persoane). De instruire inițială au beneficiat 40,2% (39 persoane în 2017), 26,1% (17 persoane în 2018) și 28,0% (7 persoane în 6 luni 2019). **Respectiv, CpPT consideră că nivelul scăzut de pregătire inițială a personalului penitenciar nu permite menținerea condițiilor sigure de detenție în penitenciarul nr.6 –Soroca, precum și crește vulnerabilitatea de a cădea sub influența subculturii criminale ori de a încălca drepturile omului în privința condamnaților.**

Consiliul este îngrijorat de numărul insuficient de unități de personal, și în special al fluxului de personal (demisii și locuri vacante) în creștere în Penitenciarul nr. 6 Soroca pe parcursul anului 2018-2019.

Ori, în situația în care numărul de personal nu este unul suficient, pregătit, securizat și nu poate răspunde adecvat, rapid și profesionist la incidentele iscate în cadrul penitenciarului, poate duce în primul rând la imposibilitatea asigurării unei relații pozitive personal – deținut. Iar ca consecință aplicare excesivă a forței, atac asupra personalului, violența între deținuți, acte de corupție, etc. Existența unor relații pozitive între personal și deținuți, bazate pe noțiunile de securitate ale detenției și pe responsabilitatea asupra deținuților constituie un factor crucial în acest context.

Trebuie, de asemenea, notat că atunci când efectivele de personal nu sunt suficiente, un număr important de ore suplimentare se pot dovedi necesare pentru a menține un nivel minim de securitate și programe de activitate în instituție. O astfel de stare a lucrurilor poate ușor genera un

nivel important de stres pentru personal și o epuizare profesională prematură, situație care riscă să mărească tensiunea inerentă tuturor mediilor penitenciarului⁵.

CpPT a avut *întrevederi confidențiale* (fără participarea colaboratorilor/reprezentanților instituției de detenție) cu condamnați, precum și acces liber la persoanele aflate în celule. Au fost purtate circa 15 discuții în grup/interviuri colective peste 60 de persoane, precum și interviuate individual alte 10 persoane.

CpPTa avut *acces neîngrădit la orice spațiu de pe teritoriul penitenciarului*. În special au fost vizitate următoarele locații:

- Zonele locative nr. 1, nr. 2 (cu accent asupra sectorului 8B pentru deținerea persoanelor în etate și cu nevoi speciale);
- Sectorul nr.12 pentru deținerea persoanelor în baza art.206 CE;
- Carantina;
- Izolatorul disciplinar;
- Secția medicală;
- Baia, spălătorie și cantina;
- Camerele pentru întrevederi de lungă și scurtă durată.

III. SITUAȚIA CONDAMNAȚILOR ÎN PENITENCIARUL nr. 6 - Soroca

1. Conform ordinul MJ nr. 1159 din 19.12.2017 *cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deținere în penitenciare*, numărul maxim de deținuți admiși pentru deținere în penitenciarul nr. 6 or. Soroca a fost stabilit pentru 693 persoane. **CpPT constată că la momentul vizitei fiecare condamnat beneficia de suprafața locativă mai puțin de 4 m².** Așadar, CpPT nu poate trece cu vederea că în penitenciar se dețin la momentul vizitei 751 de condamnați, la 01.01.2019 – se dețineau 775 condamnați, iar la 01.01.2018 – 872 persoane. Numărul deținuților depășește plafonul de detenție stabilit prin ordinul Ministerului Justiției. **CpPT recomandă Administrației naționale a penitenciarelor să respecte strict prevederile ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017 și nu să depășească numărul maxim de persoane admis pentru deținere în Penitenciarul nr. 6 or. Soroca.**

Consiliul este îngrijorat de numărul persoanelor deținute în Penitenciarul P.6 Soroca, ce depășește plafonul stabilit de către Ministerul Justiției, dar în special încalcă standardele internaționale la care Republica Moldova se aliniază.

Tratamentul condamnaților

2. În cadrul vizitei, deținuții au indicat că în perioada detenției careva incidente sau agresiuni fizice din partea colaboratorilor nu au fost. Analizând raportul de activitate a penitenciarului nr. 6 or. Soroca pe semestru 2019, CpPT observă, că au fost notificate 16 cazuri de depistare a leziunilor corporale la deținuți în timpul apelului. Respectiv, **CpPT constată că violența între deținuți este un**

⁵ Extras din cel de-al 11-lea Raport general al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) publicat inițial în 2001. <https://rm.coe.int/16806cd244>

fenomen documentat și actualmente, Penitenciarul nr.6 Soroca nu oferă condiții sigure de detenție din mai multe cauze (infrastructura, subcultura criminală, insuficiența personalului).

Analizând rapoartele de activitate a penitenciarului nr. 6, precum și din discuții cu angajații și persoanele condamnate, CpPT atrage atenția asupra faptului că penitenciarul continuă să se confrunte cu probleme stringente de lipsa a numărului suficient de supraveghetori. Astfel, rămâne neexecutată Recomandarea CPT privind majorarea statelor personalului și asigurarea completării funcțiilor vacante în scopul realizării conforme a sarcinilor prevăzute de legislația națională și recomandările internaționale și pentru a evita situații de supraîncărcare și de risc pentru personal.⁶

3. CpPT observă că deficitul de personal coraborează cu o altă situație, prin faptul că condamnații noi sosiți nu se dețin în carantină perioada de 15 zile și sunt transferați în sectoare în timp scurt după ce au sosit în penitenciar. Aceasta ține de dificultăți în realizarea mai eficientă a sarcinilor de serviciu (evaluării psihologice inițiale, realizarea Programului cu privire la organizarea activității cu deținuții nou sosiți în penitenciare, supravegherea răspîndirii bolilor infecțioase în instituție). Din discuțiile cu colaboratori și din analiza materialelor prezentate, *CpPT constată faptul că toate aceste măsuri de caracter educativ nu pot fi realizate eficient, deoarece condamnații noi-sosiți cad sub influența condamnaților de orientare negativă.*

CpPT semnalizează, că în condiții actuale din motivele:

- *insuficienței cadrelor (numai 10 colaboratori în timpul serviciului diurn).*
- *insuficiența spațiului separat pentru deținerea condamnaților pe securitate personală.*
- *nerespectarea carantinei și ca consecință, dificultăți în organizarea activităților de caracter educativ/psihologic, deoarece condamnații noi sosiți cad sub influența condamnaților de orientare negativă.*
- *nerespectarea carantinei și ca consecință deficiențe în controlul maladiilor infecțioase în instituție*

Aceste motive, pot duce/sau chiar duc la faptul că colaboratorii nu pot controla situația în penitenciar nr. 6 Soroca, iar securitatea și viața colaboratorilor este pusă sub risc major.

4. CpPT atrage atenția la rata înaltă a **numărului de automutilări la deținuți și a tentativelor de suicid** în penitenciarul nr. 6 or. Soroca. Din rapoartele de activitate a penitenciarului nr. 6 în 2018 au fost 38 cazuri de automutilări, în I semestru 2019 – 5 cazuri de automutilări și 1 caz de suicid la condamnați.

În cadrul vizitei CpPT, personalul a învoacat că comportamentul de autoagresare/autorănire în penitenciare este utilizat de cele mai multe ori ca metodă de a manipula, a impresiona, și a intimida personalul penitenciar, precum și obținerea unor beneficii. Conform statisticii 6 luni 2019, la evidența psihologilor se aflau 57 deținuți predispuși la automutilare și 39 – predispuși la suicid.

CpPT atrage atenția administrației penitenciarului, cât și conducerii sistemului penitenciar la faptul că toate măsurile întreprinse de specialiști nu aduc la reducerea acțiunilor de automutilare și a tentativelor de suicid în rândul condamnaților și deduce la concluzia că acest complex de măsuri trebuie să fie revizuit, din punct de vedere a eficienței și proporționalității.

⁶ Raportul CPT, vizita 05-11 iunie 2018: <https://rm.coe.int/16809022b9>

CpPT observă că ordinul DIP nr. 466 din 29.12.2015 prevede și măsuri psihoterapeutice, care sunt considerate în mediul academic ca cele mai efective măsuri în prevenirea acestor stări. *Consiliului îi este evident faptul că Penitenciarul nr. 6 nu dispune de încăperi pentru desfășurarea activităților de psihoterapie individuală sau de grup. La fel, CpPT observă că specialiști psihologi nu au instrumente standardizate pentru a diagnostica riscul automutililor și a tentativelor de suicid în rândul deținuților. Specialiști psihologi au confirmat faptul că nu au nici instruirii necesare în psihoterapie.*

5. CpPT își exprimă îngrijorarea privind practica de sancționare disciplinară a condamnaților care se automutiliază (autoagresiuni)⁷, considerate abateri disciplinare foarte grave, iar deținuților fiindu-le aplicate sancțiuni disciplinare în baza art. 245 al CE al RM. CpPT este foarte îngrijorat asupra acestei situații din considerentul că automutilarea reprezintă un fenomen complex și poate fi un protest, un act de sinucidere eșuat, precum și acțiune inconștientă ca urmare a depresiei sau a tulburărilor psihice. **Respectiv, aplicarea sancțiunii disciplinare reieșind din aceste considerente este interpretată ca abuzivă, și necesită revizuire legislativă în vederea excluderii.** CpPT amintește Regula 39 din Regulile Mandela că înainte de a impune sancțiuni disciplinare, administrația penitenciarelor trebuie să examineze modul în care boala mentală sau dezabilitatea de dezvoltare a deținutului ar fi putut contribui la comportamentul său sau la comiterea încălcării sau a faptei care a stat la baza sancțiunii disciplinare. Administrația penitenciarelor nu va sancționa nici un comportament al deținutului care este considerat un rezultat direct al bolii sale mentale sau al dizabilității intelectuale.

6. A scăzut considerabil numărul deținuților primiți la audiență de către conducerea instituției de la 193 persoane (2017) la 46 persoane (2018) și 5 (6 luni 2019). Totodată, numărul persoanelor condamnate pentru infracțiuni comise în timpul detenției este în creștere de la 11 cazuri (2017) până la 23 (2018).

7. A crescut numărul petițiilor din partea deținuților de la 35 (2017) până la 60 (2018) și 27 cazuri (6 luni 2019), legate preponderent de condițiile de detenție, alimentare și asistența medicală.

8. Numărul deținuților cu acte de identitate expirate/fără acte de identitate este în creștere de la 132/20 (2017) până la 157/10 (2018).

9. În primele 6 luni 2019 deținuților au fost aplicate 98 de stimulări (mențiune - 79, permisiunea de a avea întrevederi de lungă durată suplimentare - 12, altele - 7). În 2018 au fost aplicate 171 stimulări la 131 deținuți (mențiune - 117, permisiunea de a avea întrevederi de lungă durată suplimentare - 42, altele - 13). În 2017 au fost aplicate 330 stimulări la 182 deținuți (mențiune - 226, permisiunea de a avea întrevederi de lungă durată suplimentare - 84, altele - 20).

În primele 6 luni 2019 deținuților au fost aplicate 104 sancțiuni față de 72 deținuți (suspendarea dreptului de a avea întrevederi de scurtă și lungă durată pe un termen de până la 3 luni - 55, suspendarea dreptului de a primi colete pachete cu provizii și banderole pe un termen de până la 2 luni - 25, Izolare disciplinară - 18, transferarea în regim inițial - 3, avertisment - 3). În 2018 au fost aplicate 416 sancțiuni la 226 deținuți (suspendarea dreptului de a avea întrevederi de scurtă și lungă durată pe un termen de până la 3 luni - 127, suspendarea dreptului de a primi colete pachete cu provizii și banderole pe un termen de până la 2 luni - 118, Izolare disciplinară - 120, transferarea în regim inițial - 26).

⁷Articolul 242.2 Interdicțiile condamnaților ...8) automutilarea în orice mod și prin orice mijloace ori simularea conștientă a bolilor, stabilită și confirmată de instituțiile medico-sanitare publice ale Ministerului Sănătății:
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=336538>

CpPT reamintește Regula 43 potrivit căreia Sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive nu presupun interzicerea contactelor cu familia. Mijloacele de contact cu familia pot fi restricționate doar pentru o perioadă limitată și, în modul strict prevăzut pentru menținerea securității și ordinii.

IV. Garantiile împotriva torturii și altor rele tratamente față de condamnați. Accesul la medic.

10. Consiliul constată că examinarea medicală la fiecare intrare și ieșire din instituție nu este asigurată. Examinarea medicală la intrarea în penitenciar este realizată de către trei asistenți medicali, care lucrează în ture. Deținuții intervievați au declarat că la etapa de venire în penitenciar, aceștia au fost supuși unor examinări medicale superficiale. Tot odată, CpPT constată că în fișele medicale de ambulator pentru ultimii deținuți admiși (cu trei zile în urmă), lipsesc inscripții privind examinarea medicală realizată. Astfel, procedura curentă de examinare medicală a deținuților nu reușește încă să îndeplinească funcția de prevenire a relelor tratamente (înregistrare a leziunilor observate) și face dificilă obținerea unei imagini clare a situației. CpPT reamintește recomandarea Consiliului European, potrivit căreia trebuie asigurat dreptul la sănătate a deținuților prin: *"Atunci când intră în închisoare și, ulterior, în custodie, prizonierii ar trebui să poată oricând să aibă acces la medic sau la o asistentă complet calificată, indiferent de regimul lor de detenție și fără întârzieri nejustificate, dacă este necesar de starea lor de sănătate. Toți deținuții trebuie să beneficieze de examene medicale adecvate la internare. Ar trebui să se pună accentul pe screeningul tulburărilor mintale, al adaptării psihologice la închisoare, a simptomelor de sevraj rezultate din consumul de droguri, medicamente sau alcool și a unor afecțiuni contagioase și cronice."*⁸

Mai mult ca atât, atunci când examinarea medicală este realizată, deseori nu se consultă documentația medicală a deținutului care este parte integrală a dosarului personal a deținutului, gestionat de secția evidență specială. Astfel, pe lângă nerespectarea confidențialității informației medicale, sunt bariere administrative care nu permit examinarea concomitentă a persoanei și a cartelei medicale de ambulator. **Toți cei 8 deținuți admiși în instituție pe 07.10.2019 (trei zile în urmă) nu au nici o inscriere medicală privind examinarea la intrare în instituție.**

CpPT reamintește, că dată fiind insuficiența personalului medical și volumul de lucru excesiv al acestuia, timpul limitat de lucru al căruia trebuie să fie rațional distribuit asistenței medicale imediate a pacienților, documentării și formalităților administrative. O documentare amănunțită și păstrarea evidențelor sunt esențiale pentru o îngrijire calificată a pacientului și continuarea acesteia nu doar în interesul pacientului, ci și în interesul personalului medical și al administrației penitenciarelor.⁹ **Acuzațiile privind îngrijirea medicală defectuoasă pot fi prezentate Curții Europene a Drepturilor Omului, dacă nu există o documentare medicală corectă care să dovedească contrariu¹⁰.**

Registru de examinări medicale la intrare și ieșire în/din instituție nu sunt disponibile. CpPT își exprimă îngrijorarea privind constatarea implicării unui deținut cu studii medicale în completarea Registrului persoanelor nou-venite de model artizanal, care prezintă o gravă

⁸ <https://rm.coe.int/09000016804fb13c>

⁹ <https://rm.coe.int/manual-on-prisons-healthcare-and-medical-ethics-rom-2016/16806ab9b4>

¹⁰ Malenko c. Ucrainei 18660/03

încălcarea a confidențialității informației medicale. Fișele medicale ale deținuților se aflau la deținut (cu studii medicale) care transcria datele personale ale altor deținuți în Registru.

CpPT menționează că numai medicii, asistenții medicali și alt personal medical care sunt angajați să respecte confidențialitatea medicală pot avea acces la fișele medicale, acestea trebuind să fie încuiate și ținute separat de fișele administrative individuale ale deținuților.

În instituție sunt vacante pozițiile de șef serviciu medical și medic terapeut, mai mult de doi ani. Nu există cabinet medical în blocul de admitere, care ar permite realizarea examinării medicale în condiții de confidențialitate.

Condițiile de detenție

V. SITUAȚIA DEȚINUȚILOR ÎN CARANTINA PENITENCIARULUI nr. 6

11. Carantina este amplasată la etajul întâi al unui bloc locativ, lângă imediata apropiere de intrarea în penitenciar și este constituită din două celule (1 cu 3 paturi și a 2 – cu 8 paturi). **Consiliul constată că capacitatea actuală a carantinei nu respectă standardul de 4m² pentru o persoană.**

12. Escortările în Penitenciarul nr.6 Soroca se efectuează de două ori pe lună fiind admiși în instituție de la 13 până la 17 deținuți. Consiliul constată că capacitatea actuală a carantinei nu permite deținerea tuturor condamnaților în acest sector pînă la 14 zile cum prevede legislația. CpPT că deținuții care anterior au plecat din instituție nu sunt plasați în carantină, ci direct repartizați în zona locativă. Astfel, în instituție nu se respectă regimul sanitaro-epidemiologic existînd risc de transmitere a maladiilor infecțioase. **Consiliul menționează că deținerea în carantină a persoanelor admise în instituție ține nu doar de activitatea de siguranță a detenției, regim și educativă, dar și măsură de supraveghere a maladiilor transmisibile în instituție.**

13. Curtea de plimbări nu este asigurată cu acoperiș pentru asigurarea plimbărilor în caz de intemperii ori vreme însorită. Ferestrele unui bloc locativ iese direct în curtea de plimbare a carantinei, astfel contactul cu populația penitenciară este posibil și carantina nu-și execută rolul său de izolare și supraveghere.

14. Registrul de evidență a vizitelor în carantină nu este disponibil.

VI. SITUAȚIA DEȚINUȚILOR ÎN IZOLATORUL DISCIPLINAR al PENITENCIARULUI nr. 6

15. Izolatorul disciplinar al penitenciarului nr. 6 or. Soroca este situat la etajul I al unui bloc locativ, constituit din 6 celule și asigurat cu două curți de plimbare. Aceasta zona este îngrădită de alte sectoare ale penitenciarului și are post de supraveghere permanent. La momentul vizitei în încăperea izolatorului se dețineau 4 condamnați izolați conform art. 206 CE și 2 persoane aflate în refuz de hrană. Membrii CpPT au purtat convorbiri confidențiale cu toți condamnați din izolatorul disciplinar.

În toate celulele, accesul la aerisirea naturală este nesatisfăcătoare, circulația aerului din încăperi era asigurată prin geamuri cu gratii. Accesul la lumina artificială era asigurată de becuri electrice din interiorul celulei. Cu regret, **consiliul constată probleme cu accesul la apa potabilă și încălzire.**

Toate celulele se aflau într-o stare satisfăcătoare, unele blocuri sanitare erau separate de spațiul locativ dintr-o parte de perete și din alta - ecranate de o perdea, altele din toate părțile și aveau ușa. Accesul la baie a condamnaților este asigurat conform graficului stabilit, o dată pe săptămână.

Membrii CpPT nu au primit încă alegații din partea condamnaților cu privire la cantitatea și calitatea alimentelor. Practic toți condamnați sunt mulțumiți de calitatea mâncării.

CpPTa constată că marea majoritate a condamnaților nu au acces la activități ocupaționale, psiho-educative, sociale de grup (numai individuale, la solicitare) și majoritatea timpului (23 ore) îl petrec în celulă, doar o oră pe zi le petrec în curtea de plimbare. Aceștia parțial au acces la TV, radio (dacă aparatul este adus de către rude și cu condiția că condamnații au bani pe cont de peculiu pentru achitarea energiei electrice consumate) și cărți.

16. Registrul persoanelor plasate în izolator disciplinar este disponibil. Consiliul constată că persoanele izolate la decizia ofițerului de serviciu pînă la 24 ore sunt înregistrate separat de persoanele plasate în baza deciziei directorului penitenciarului. Astfel, CpPT își exprimă îngrijorarea privind la riscul de deținere a persoanelor mai mult decît termenul indicat. Cu izolare disciplinară de pe 17 mai 2018 – 31 decembrie 2018 au fost sancționați 20 persoane, iar pînă la 10.10. 2019 -25 persoane.

17. Registrul izolatorului disciplinar conține avize medicale de genul "izolarea se permite". fapt ce contravine Regulei 49: **Personalul medical nu va avea nici un rol în procesul de aplicare a sancțiunilor disciplinare sau a altor măsuri de constrângere. Cu toate acestea, ei vor atrage o atenție deosebită stării de sănătate a condamnaților deținuți în orice formă de separare, inclusiv prin vizitarea zilnică a unor asemenea deținuți și acordarea asistenței medicale prompte și a tratamentului la solicitarea unor astfel de deținuți sau angajați ai penitenciarului.** Registru separat de examinări medicale a persoanelor plasate în izolator disciplinar nu este disponibil.

18. Curțile de plimbare nu sunt asigurate cu acoperiș în caz de intemperii.

19. Un nivel înalt a subculturii criminale în Penitenciarul nr.6 Soroca are ca efect și creșterea numărului persoanelor care solicită a fi izolați de masa toală pentru securitatea proprie (sineizolarea).

Cu atît mai mult că, persoanele izolate de masa totală pentru securitatea proprie sunt deținute în același sector/coridor cu persoanele sancționate disciplinar. ***Ori, persoanele care au cerut izolarea pentru securitatea proprie nu sunt persoane „pedepsite/sancționate” astfel ar trebui să se bucure de toate facilitățile/drepturile ca și masa totală a deținuților. Iar sineizolarea nu ar trebui să afecteze aceste drepturi.***

Astfel, Consiliul îndeamnă conducerea ANP și Penitenciarul nr.6 Soroca de a intensifica eforturile și de a identifica soluții privind eliminarea aplicării tratamentului diferențiat dintre persoanele care au cerut izolarea pentru securitatea proprie și masa totală a deținuților. În special:

- a) acordarea dreptului de a se plimba la aer liber minimum 2 ore.*
- b) acces la interacțiunea cu familia/prietenii.*
- c) implicarea activității educaționale/dreptul de a munci.*
- d) acces la bibliotecă, legislație, rapoartele CpPT/Ombudsmanului.*

VII. SITUAȚIA DEȚINUȚILOR DIN SECTORUL nr. 12 (LOCURILE DE SIGURANȚĂ CONFORM ART.206 C.E.)

20. CpPT a vizitat sectorul nr. 12 în care sunt plasați deținuții în baza art.206 CE. Această zonă este îngrădită și are post de supraveghere permanent. La momentul vizitei CpPT, în acest sector se dețineau

dețineau 34 condamnați și se confruntă cu suprapopularea. Membrii CpPT au purtat convorbiri confidențiale cu 17 condamnați.

Consiliul este îngrijorat de faptul cum administrația Penitenciarului nr. 6 Soroca tratează persoanele izolate de masa totală pentru securitatea proprie (sineizolarea). Ori, persoanele care au cerut izolarea pentru securitatea proprie nu sunt persoane „pedepsite/sancționate” astfel ar trebui să se bucure de toate facilitățile/drepturile ca și masa totală a deținuților. Iar sineizolarea nu ar trebui să afecteze aceste drepturi.

Printre cele mai mari probleme cu care se confruntă persoanele izolate în sectorul nr. 12:

- Suprapopularea celulelor. În nici-o celulă nu este respectat minimum standard de detenție (nici cel național, nici cel internațional). Pe uși nu este indicat și nici metrajul fiecărei celule;
- Repartizarea deținuților pe celule nu este clară. Inclusiv, CpPT a constatat că și în acest sector de izolare pentru securitatea proprie este prezentă subcultura criminală;
- CpPT nu a identificat un registru prin care poate fi urmărit lanțul celulelor prin care a trecut o anumită persoană. Perioada exactă, cu cine și în ce celule au fost deținute anumite persoane nu poate fi identificată;
- Plimbarea persoanelor la aer liber are loc doar 1 oră pe zi în boxe special amenajate. Boxele nu au acoperișuri stabile amenajate împotriva precipitațiilor;
- Deținuții duc lipsă de programe social-educative/psihologice. Nu există alternative ocupaționale pentru aceste categorii de persoane.

VIII. SITUAȚIA CONDAMNAȚILOR ÎN SECTORUL nr. 8B AL PENITENCIARULUI nr. 6

21. CpPT a vizitat sectorul nr. 8B, situat la etajul I al unei clădiri din zona locativă nr. 2 și destinat deținerii persoanelor în etate și cu nevoi speciale. La momentul vizitei CpPT în sector de tip închis dețineau 38 condamnați. Membrii CpPT au purtat convorbiri în grup, cu circa 33 condamnați. Condițiile materiale în celule diferă considerabil, dar majoritatea sunt în stare nesatisfăcătoare. În pofida deținerii persoanelor cu nevoi speciale, toate celulele sunt asigurate doar cu paturi în două nivele, fapt ce îngreuiază considerabil cazarea celor de la nivelul 2.

22. Hainele personale ale condamnaților erau pastrate sub paturi. În celulele acestui sector numărul minim de 4 m² nu a fost asigurat. Astfel, de exemplu în celula nr.12 se dețin 12 persoane la 27.6 m²; celula 13 = 12 persoane la 32 m²; celula 14 = 6 persoane la 26.5 m²; celula 6 = 3 persoane la 12 m²; celula 15 = 9 persoane la 31.7 m². Consiliul menționează că Regula 13 din Regulile Mandela prevede ca toate încăperile de deținere și în special acele care sunt destinate deținuților în timpul nopții, trebuie să corespundă tuturor exigențelor de igienă, ținându-se cont de climă, mai ales în ceea ce privește cubajul de aer, suprafața minimă, iluminatul, încălzirea și ventilația.

Blocurile sanitare. Regula 15 Instalațiile sanitare trebuie să-i permită deținutului să-și satisfacă nevoile naturale în momentul dorit, într-un mod curat și decent.

În toate celule, accesul la aerisirea naturală este nesatisfăcătoare, circulația aerului din încăperi este asigurată prin geamuri. Accesul la lumina artificială era asigurată de becuri electrice din interiorul celulei.

23. CpPT reamintește Regula 5 din Regulile Mandela¹¹, care prevede că **administrația penitenciarelor trebuie să întreprindă toate măsurile rezonabile de cazare și ajustări pentru a asigura ca deținuții cu dezabilități fizice, mentale sau alte dezabilități să beneficieze pe bază egală de acces deplin și eficient la viața din cadrul penitenciarului.**

24. Mulți din condamnați au plâns că să confruntă cu problema limitării numărului de pachete de țigari pentru o persoană, care pot fi procurate din ghereta din instituție. Prețurile la cafea, ceai și alte produse sunt considerabil mai mari, unerori dublu, decât în afara penitenciarului.

Dreptul la petiționare, accesul la informație și comunicarea cu mediul extern

25. Cutiile poștale sunt nestandardizate amplasate la ieșire din sectoare.

IX. Camerele de întrevederi

26. În instituție sunt disponibile 8 camere pentru întrevederi de lungă durată și o sală pentru întrevederi de scurtă durată. La momentul vizitei la întrevederi de lungă durată se aflau 3 condamnați.

Sala de întrevederi de scurtă durată nu asigură minimul de intimitate în timpul comunicării persoanelor.

X. Siguranța deținerii în Penitenciarul nr.6 Soroca

27. Pe parcursul zilei în instituție se află 13 persoane din serviciul regim și supraveghere, care asigură paza edificiilor și mențin regimul în penitenciar. În blocurile locative pe parcursul nopții se află cite 7 persoane la circa 700 condamnați.

28. Pe parcursul anului 2018 de către condamnați au fost depuse 33 cereri de solicitare a securității personale în baza art.206 CE, iar pînă la 10.10.2019 – 57 cereri.

XI. ASISTENȚA MEDICALĂ ÎN PENITENCIARUL nr. 6 - Soroca

29. Serviciului medical a Penitenciarului nr.6 dispune de autorizație sanitară de funcționare de pe 30 mai 2019, eliberată pentru 5 ani (valabilă pînă pe 30.05.2024) de către Agenția Sănătate Publică în corespundere cu legislația națională.¹² În anul 2017-2018, serviciul medical a fost supus reparației capitale în vederea asigurării condițiilor sanitaro-igienice adecvate și pregătirea pentru acreditarea serviciilor medicale.¹³

30. Serviciul medical dispune de 6 cabinete medicale în interiorul penitenciarului (5 în sediul propriu zis a secției medicale la etajul 1) amplasate într-un bloc separat cu două etaje, un birou în blocul administrativ (farmacia). La etajul 2 sunt amplasate 4 saloane pentru tratamentul deținuților cu capacitatea de 16 locuri.

31. Statele personalului medical sunt constituite din 8.5 funcții: șef serviciu medical 1.0 (vacantă), stomatolog – 0,25, technician dentist – 0,25, psihiatru – 0.5(vacantă), farmacistă – 1.0, asistent medical

¹¹ http://www.avp.ro/mnp/legi/ansamblu_reguli_mnp.pdf

¹² <http://lex.justice.md/md/331169/>

¹³ Legea privind evaluarea și acreditarea în sănătate.

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=312848>

– 5,0 (1,0 vacantă), radiolog – 0,5 (vacantă). Respectiv, CpPT constată înrăutățirea situației privind lipsa personalului medical comparativ cu vizita CPT, 2018, deoarece funcțiile de medici nu au fost completate, dar a plecat și un asistent medical. Respectiv, la momentul actual asistența medicală în instituție este asigurată de către 3 asistenți medicali care lucrează în ture câte 24 ore. Zilnic personalul medical vizitează condamnații în secțiile sectoarelor de detenție, precum și în sectorul „carantină și izolator disciplinar”. Medicul stomatolog și tehnicianul dentist activează 2- 3 zile în săptămână. *Reieșind din numărul de condamnați și numărul mic de angajați medicali, Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale. Consiliul reiterează recomandarea CPT privind necesitatea urgentă de suplینire a funcțiilor de șef serviciu medical și medic psihiatru în vederea asigurării accesului deținuților la asistență medicală calificată*

32. Registrele medicale sunt parțial tipizate, dar majoritatea au un aspect artizanal, cu rubrici nestandardizate. Calitatea completării datelor este nesatisfăcătoare: sunt omisiuni, parțial completată informația, nu corespund situației reale. Astfel, **Registrul de evidență a persoanelor la greva foamei nu include persoanele actualmente aflate în refuz de hrană a treia zi!!** Respectiv, cei doi deținuți aflați în refuz de hrană nu beneficiază de asistența medicală necesară, personalul medical nu a întreprins măsuri necesare de monitorizare și conduită în vederea respectării drepturilor persoanei aflate în refuz de hrană.¹⁴ CpPT reamintește la acest subiect despre **Recomandarea nr. R (1998) a Consiliului de Miniștri, care stabilește principiile de bază în abordarea problemei legate de greva foamei.**¹⁵

Condițiile de deținere a deținuților în refuz de hrană sunt inadecvate, persoanele fiind plasate în izolatorul disciplinar, destinat pentru executarea sancțiunii disciplinare. Registrele de evidență sunt completate cu date minimale, motivul declarării și soluționarea situației nu sunt indicate. Materiale informaționale de suport pentru deținuți privind evoluția stării de sănătate, consecințele și conduita în perioada de ieșire din greva foamei nu sunt disponibile. La fel, deținuții nu cunosc despre reglementările cu referire la refuzul de hrană în detenție. **Consiliul consideră importantă revizuirea cadrului legal privind greva foamei în sistemul penitenciar, inclusiv locația deținerii persoanei în refuz de hrană și algoritmul de conduită.**

33. **Registrul de evidență a leziunilor corporale** este tipizat, dar nu corespunde cerințelor Ordinului (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale *privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.*¹⁶ Descrierea leziunilor corporale nu este conformă, explicațiile persoanei deținute nu sunt incluse. Serviciului medical, special pentru documentarea adecvată a leziunilor corporale iau fost distribuite de către Direcția Medicală DIP în anul 2017 aparat de fotografiat și imprimantă coloră, dar cu regret echipamentele nu se utilizează. În 6 luni 2019 au fost notificate 21 cazuri de leziuni corporale (inclusiv 5 autoagresiuni), în 2018 – 96 (inclusiv 38 autoagresiuni) și în 2017 – 67 (inclusiv 39 autoagresiuni).

34. Secția medicală este asigurată cu sterilizator, autoclav, lămpi de cuarț și alte dispozitive pentru sterilizare a spațiilor și instrumentelor medicale. Respectiv se asigură siguranța manoperelor medicale

¹⁴ Hunger strikes in detention, 2015 https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Hunger_strikes_detention_ENG.pdf

¹⁵ (1) Persoanelor care se află în greva foamei trebuie să li se ofere o explicație obiectivă cu privire la efectele vătămătoare ale acțiunii lor asupra bunăstării fi zice, pentru a înțelege pericolele unei greve a foamei prelungite. (2) Evaluarea clinică a unei persoane care se află în greva foamei trebuie să se desfășoare numai cu permisiunea expresă a persoanei, cu excepția cazului în care aceasta suferă de boli psihice grave ce necesită transferarea în cadrul unui serviciu de psihiatrie

¹⁶ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353245>

și nu există riscuri pentru sănătatea deținuților. Deșeurile rezultate din activitatea medicală, contrar prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, sunt colectate nesigur, iar în instituție lipsesc proceduri de gestionare a lor.

35. Confidențialitatea documentației medicale nu este asigurată. dulapurile și mesele din serviciul medical nefiind asigurate cu lacăt. Deținutul din sectorul de deservire are acces la documentația medicală a altor deținuți. **La fel, la solicitarea administrației sunt perfectate și prezentate juristului și altui personal certificate medicale cu indicarea diagnosticului și tratamentelor administrate de deținut. Aceasta contravine prevederilor Legii nr.133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Ordinului DIP nr. 227 din 16.09.2013 privind aprobarea Regulamentului cu privire la protecția datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, care vizează persoanele deținute aflate în custodia ANP).**

36. CpPT a constatat practica de examinare medicală și acordare a asistenței medicale deținuților în prezența personalului de supraveghere, fapt ce necesită a fi exclus în vederea asigurării unei examinări medicale confidențiale.

37. Cabinetul stomatologic funcționează, inclusiv deținuților le sunt accesibile servicii de protezare din cont propriu. Tot odată pentru realizarea unei funcționalități adecvate este necesar un echipament stomatologic nou.

38. Serviciul medical este asigurat cu compiuter și conexiune la internet în vederea completării adecvate a bazei de date (parte integrală a sistemului de evidența specială) în locul de păstrare a documentației medicale (în interiorul penitenciarului). Dar cu regret, din cauza suprasolicitării personalului, informația medicală nu se completează.

39. În instituție funcționează 3 puncte de schimb al seringelor și distribuie a prezervativelor, unul dintre care în cameră separată în serviciul medical. La fel, de către voluntarul instruit se distribuie unguente, șervețele cu alcool și materiale informaționale. Lunar se distribuie circa 200 seringi. Ponderea de returnare a seringilor utilizate este de circa 90%.

40. Evidența deținuților infectați HIV și asigurarea neîntreruptă a tratamentului antiretroviral nu este asigurată conform. Astfel, persoanele se confruntă cu lipsa medicamentelor și respectiv, este real riscul de a dezvolta rezistență medicamentoasă ce se soldează cu ineficiența tratamentului. Conform datelor prezentate de ANP, la 31.12.2018 în tratament antiretroviral în Penitenciarul nr.6 erau 13 deținuți (la 31.12.2017 – 15 deținuți). **Accesul deținuților la testarea HIV prin metode rapide este extrem de redus,** astfel în 2018 au fost realizate 3 teste, iar în 2017 - 37 teste. Pentru anul 2019 datele nu au fost prezentate.

41. În instituție este acces la farmacoterapia cu metadonă/buprenorfină a dependenței de droguri opioide. La momentul vizitei în tratament erau 3 deținuți. Pe parcursul ultimilor ani nu a fost nici un caz nou de inițiere a acestui tratament în instituție. Mai mult ca atât, Consiliul este îngrijorat de poziția expusă de personalul de detenție privitor la "succesele obținute în scoaterea deținuților din tratamentul cu metadona!". Respectiv, **Consiliul constată bariere serioase în acceptabilitatea tratamentului dependenței opioide nu doar din partea subculturii criminale, dar și a administrației.** Conform datelor prezentate de ANP, la 31.12.2018 în evidență în Penitenciarul nr.6 erau zero deținuți consumatori de droguri injectabile (la 31.12.2017 – 17 deținuți, dintre care 11 eligibili pentru farmacoterapie și zero în tratament). Pe parcursul anilor 2017-2018 nu a fost realizat nici un interviu motivațional pentru includere în tratamentul dependenței de opioide. CpPT reiterează Regula 24 din

Regulile Mandela, potrivit căreia **Serviciile medicale trebuie să fie organizate în strânsă legătură cu administrația generală a sănătății publice, precum și într-un mod care să asigure continuitatea tratamentului și a îngrijirii, inclusiv în cazurile de îmbolnăvire cu HIV, tuberculoză și alte boli infecțioase, dar și în cazul de dependență de droguri.**

42. În discuții cu personalul de supraveghere, membrii CpPT au ajuns la concluzie, că ei nu cunosc despre regulile sigure de percheziții, noțiunea de set individual de percheziție și procedurile necesare de urmat în caz de lezare accidentală în scopul prevenirii infectării cu HIV și alte maladii cu transmitere prin sânge. Și cu regret, instituția nu este asigurată cu seturi de percheziții, în pofida faptului că acest lucru este prevăzut în actele normative în vigoare.

43. Cabinetul radiologic este reparat, echipamentul instalat dar nu funcționează din cauza lipsei medicului și technicianului radiolog. Tot odată, **Consiliul consideră nerezonabilă și necost-eficientă amplasarea cabinetului radiologic în această instituție**, deoarece examinarea radiologică a deținuților de două ori pe an se realizează de către instalația radiologică mobilă a spitalului penitenciar. Pentru alte situații de urgență (care sunt extrem de limitate la număr), examinarea radiologică se realizează în bază de contract prestări servicii în spitalul raional Soroca.

44. **Din cauza deficitului de personal medical și nerespectarea orarului de primire a deținuților, suferă grav calitatea actului medical, dar și a completării documentației medicale.** Respectiv, datele statistice privind examinarea medicală realizată la intrarea în penitenciar și situația observată de către membrii Consiliului în timpul vizitei, prezintă un decalaj considerabil.

45. Verificarea stării sanitaro-igienice în instituție (inclusiv a cantinei) se realizează formal, nefiind prezentat nici un act de constatare. Astfel, CpPT a identificat că în practică, responsabil de prepararea hranei și colectarea probelor de alimente preparate pentru păstrare timp de 3 zile¹⁷ este un deținut, contrar prevederilor ordinului MJ nr. 512 din 25.12.2007 privind organizarea alimentației persoanelor deținute în penitenciare.¹⁸ **Consiliul consideră această practică inadmisibilă, deoarece responsabilitatea pentru calitatea alimentării deținuților este responsabilitatea administrației instituției prin intermediul șefului cantinei, personalului medical, ofițerului de serviciu or în caz de intoxicație alimentară în instituție nu poate fi responsabil un deținut.**

46. Lunar, serviciul medical perfectează listele deținuților pentru alimentare suplimentară conform Hotărârii Guvernului nr. 609 din 29.05.2006¹⁹. Astfel, conform Anexei nr. 3 (deținuții bolnave de tuberculoză) sunt alimentați – și conform anexei nr. 5 (deținuții bolnavi și invalizi de gradul I și II) – persoane. **Alimentarea dietetică nu este disponibilă.**

47. **Asistența medicală psihiatrică și de sănătate mintală în instituție nu este asigurată. CpPT reamintește recomandarea Consiliului European despre asigurarea accesului la consultanță și consiliere psihiatrică în instituțiile penitenciare prin angajarea medicilor ori, dacă acest lucru nu este posibil, consultațiile ar trebui să fie asigurate de un psihiatru, care practică în spital sau în privat.** Psihologii nu sunt implicați în conlucrarea cu personalul medical în vederea conduitei cazului deținuților cu probleme de sănătate mintală.

¹⁷ 50. Din fiecare lot de hrană preparat, corespunzător inofensivității, la sfârșitul perioadei de distribuire, se va recolta câte o probă de cel puțin 150 grame din fiecare fel. Proba va fi plasată într-un recipient steril sau curat și opărit, acoperit și corespunzător etichetat și va fi păstrată în spații frigorifice special destinate acestui scop la temperatura de la 0°C până la +4°C fără a congela, pentru o perioadă de cel puțin 3 zile după consumarea întregului lot. Aceste probe vor fi valabile pentru investigații în cazul suspjecției de toxiinfecție alimentară sau alte afecțiuni de origine alimentară.

¹⁸ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=327188>

¹⁹ http://lex.justice.md/document_rom.php?id=818832f4:539D4B4B

Reamintim Regula 24: Prestarea serviciilor medicale pentru deținuți reprezintă o responsabilitate a Statului. Deținuții trebuie să beneficieze de aceleași standarde de sănătate care sunt puse la dispoziția comunității și să dispună în mod gratuit de acces la serviciile de îngrijire medicală necesare fără discriminarea bazată pe statutul lor legal.

CONSTATĂRI

1. Membrii CpPT au avut acces neîngrădit și neîntârziat la orice spațiu de pe teritoriul penitenciarului și întreveneri fără martori cu orice persoană din interiorul instituției (angajați/deținuți);
2. CpPT constată agravarea situației comparativ cu situația descrisă de CPT (2018). Rapoartele de bilanț a Penitenciarului nr.6 Soroca conțin informație privind acțiunile întreprinse la nivel de instituție în vederea implementării observațiilor și recomandărilor Comitetului european pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT), urmare a vizitei ad-hoc în Republica Moldova desfășurată în perioada 05-11 iunie 2018. Tot odată, acest tip de informație nu se regăsește în Raportul de bilanț pentru 6 luni 2019 al Administrației Naționale a Penitenciarelor, de competența căreia ține implementarea problemelor sistematice invocate în Raport și raportate de către penitenciarul nr.6 Soroca.²⁰
3. Penitenciarul se confruntă cu suprapopulare, în toate spațiile locative nefiind respectat standardul de cazare a deținuților.
4. Condițiile de deținere în sectorul 8B sunt inumane și degradante, lipsind accesul la lumina zilei în marea majoritate a celulelor.
5. CpPT-ul este de părerea că colaboratorii nu pot controla situația în Penitenciarul nr. 6 or. Soroca. Mai mult decât atât, securitatea și viața colaboratorilor este pusă sub risc major, aceasta se soldează cu fluctuația cadrelor, mai ales de gen feminin (concedierea asistentei medicale);
6. Salariile mici și condițiile nefavorabile de muncă, insuficiența pozițiilor în schema de încadrare, fapt ce generează în continuare un deficit de personal de supraveghere pentru a acoperi toate posturile și personal medical pentru îngrijirile de sănătate;
7. În instituție a fost constatată practică de aplicare a sancțiunilor disciplinare, inclusiv pentru automutilare care pot fi considerate excesive și inumane din considerentul sancționării unei persoane posibil cu tulburări mintale (sancțiune în loc de tratament adecvat);
8. În instituție nu se aplică proceduri sigure de percheziții în vederea prevenirii infectării cu maladii hemotransmisibile;
9. Cutiile poștale sunt nestandardizate;
10. Impediment în realizarea sarcinilor de serviciu este lipsa încăperilor separate pentru deținerea condamnaților pe securitate personală (în conformitate cu art. 206 al Statutului executării pedepsei de către condamnați), care se dețin până la moment în celulele carantinei și izolatorului disciplinar;
11. Registrul vizitelor în carantină nu este disponibil.
12. Celulele carantinei nu corespund standardului de 4m², iar curțile de plimbare nu sunt asigurate cu acoperiș de protecție în caz de intemperii;

²⁰ Raport ANP 6 luni 2019 https://drive.google.com/file/d/1_Uo-i62tQ7Xyn2iwpHluAL87m1zLiqaxNN/view

13. *Nerespectarea plasării conform cerințelor a condamnaților noi sosiți în carantină pe o perioadă stabilită conform legislației, respectiv nu se respectă perioada de carantină de 14 zile pentru asigurarea regimului epidemiologic în instituție;*
14. *Registrul izolatorului de pedeapsă conține două tipuri de evidențe: separat pentru cei plasați pentru 24 de ore și cei sancționați disciplinar. Registrul vizitelor medicale în izolator nu există;*
15. *Plasarea în celulele izolatorului disciplinar a condamnaților care sunt în refuz de hrană și a celor care au solicitat izolare pe motiv de siguranță (conform art.206 CE);*
16. *Persistă problema în asigurarea cu personal medical, ce influențează accesul la servicii medicale a condamnaților, precum și documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane și degradante;*
17. *Din cauza deficitului de personal medical și nerespectarea orarului de primire a deținuților, suferă grav calitatea actului medical, dar și a completării documentației medicale.*
18. *Examinarea medicală la intrarea din instituție se aplică formal, lipsesc Registre medicale de evidență. Examinarea la ieșirea din penitenciar nu se realizează;*
19. *Examinarea medicală se realizează în prezența personalului nemedical;*
20. *Confidențialitatea datelor medicale cu caracter personal a deținuților nu este respectată.*
21. *Saloanele medicale de la etajul 2 al serviciului medical sunt utilizate contrar destinației. Astfel, sunt plasate persoane pentru izolare ca măsură de siguranță ori la decizie administrativă.*
22. *Personalul medical din instituție nu a beneficiat de instruire inițială specială în vederea organizării activității profesionale în sistemul penitenciar. Astfel, asistentul medical nu cunoaște despre majoritatea reglementărilor existente pe domeniul medical, inclusiv privind documentarea leziunilor corporale.*
23. *Există bariere în accesarea tratamentului dependenței de opioide generat de poziția administrației și a subculturii criminale;*
24. *Continuitatea tratamentului antiretroviral al deținuților cu infecție HIV nu este asigurată, fiind întreruperi în asigurarea cu medicamente, precum și acces limitat la testarea HIV.*
25. *Confidențialitatea informații medicale nu este asigurată, datele personale privind sănătatea deținuților sunt accesibile personalului nemedical și altor condamnați.*
26. *Organizarea activității medicale este o problemă majoră în Penitenciarul nr.6, fapt ce se soldează cu încălcarea gravă a dreptului la sănătate a deținuților prin prisma accesibilității, acceptabilității și calității serviciilor medicale.*
27. *Asistența medicală psihiatrică și de sănătate mintală în instituție nu este asigurată, iar psihologii penitenciarului nu au pregătire specială în psihologie clinică. Deținuții care declară greva foamei sau se automutilează, nu sunt consultați de medicul psihiatru și nici de psiholog.*
28. *În instituție nu se respectă siguranța alimentației, fiind observate mai multe neconformități în respectarea prevederilor ordinului 512 din 25.12.2007.*

RECOMANDĂRI

A. Ministerului Justiției

1. Majorarea statelor personalului (inclusiv medical) și asigurarea completării funcțiilor vacante în scopul realizării conforme a sarcinilor prevăzute de legislația națională și recomandările internaționale și pentru a evita situații de supraîncărcare și de risc pentru personal.
2. Excluderea prevederilor codului de executare privind sancționarea persoanelor care se automutilează.
3. Dezvoltarea și implementarea unui ansamblu de măsuri pentru consolidarea capacităților resurselor umane din cadrul sistemului penitenciar, inclusiv sistem motivațional bazat pe indicatori de performanță.

B. Administrației Naționale a Penitenciarelor

4. Sistarea activității sectorului nr.8b din cauza condițiilor inumane și degradante.
5. Includerea în Raportul anual ANP pentru anul 2019 a informației privind nivelul de implementare a a observațiilor și recomandărilor Comitetului european pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT), urmare a vizitei ad-hoc în Republica Moldova desfășurată în perioada 05-11 iunie 2018.
6. Elaborarea unui Plan instituțional de redresare a tuturor aspectelor de detenție în baza recomandărilor expuse în Raportul actual, inclusiv prin fortificarea măsurilor administrative și resurselor umane, cu prezentarea lui către CpPT.
7. Elaborarea unei strategii comprehensive în vederea prevenirii acțiunilor de automutilare și a tentativelor de suicid în rândul deținuților cu implementarea mecanismului de gestionare/management de caz de conlucrare între serviciul medical, psihologic, educativ și regim.
8. Procurarea instrumentelor standardizate pentru a diagnosticarea riscului automutilărilor și a tentativelor de suicid în rândul deținuților și instruirea specialiștilor- psihologi în psihoterapie.
9. Asigurarea serviciului medical cu personal în vederea realizării conforme a accesului la medic.
10. Dezvoltarea mecanismelor de contractare și achitare per serviciu prestat a personalului medical din sectorul public și privat pentru activitate în penitenciare.
11. Revizuirea Ordinului ministrului Justiției nr. 529 din 26.11.2004, privind aprobarea Instrucțiunii cu privire la condițiile de întreținere în penitenciare a persoanelor care au declarat greva foamei și ordinea alimentării enterale a acestora în cazul renunțării la grevă. Elaborarea și distribuirea materialelor informaționale pentru deținuți privind refuzul la hrană.

C. Penitenciarului nr.6 – Soroca

12. Organizarea alimentației deținuților în strictă conformitate cu prevederile Ordinului MJ nr.512 din 25.12.2007;
13. Unificarea înscricțiilor în Registrul izolatorului disciplinar;

14. Sistarea practicii de izolare în Izolatorul disciplinar a persoanelor aflate în refuz de hrană și a celor conform art.206 CE.
15. Asigurarea deținerii în carantină a tuturor persoanelor admise în instituție pînă la 14 zile în vederea asigurării regimului sanitaro-epidemiologic necesar;
16. Asigurarea curților de plimbare a carantinei și izolatorului disciplinar cu copertine și banchete.
17. Asigurarea activității serviciului medical în corespundere cu orarul aprobat în vederea asigurării timpului necesar personalului medical pentru activități medicale și administrativ-statistice.
18. Instituirea Registrului de examinare medicală la intrare și ieșire din penitenciar, în corespundere cu prevederile CE RM, inclusiv realizarea regulată a acestei examinări.
19. Instituirea Registrului de examinări medicale zilnice a persoanelor aflate în Izolatorul disciplinar.
20. Asigurarea păstrării confidențiale a documentației medicale prin asigurarea dulapurilor și meselor cu cheie, precum și excluderea accesului neautorizat la informația medicală cu caracter personal al deținuților în corespundere cu prevederile Ordinului DIP nr. 227 din 16.09.2013 privind aprobarea Regulamentului cu privire la protecția datelor cu caracter personal privind starea de sănătate.
21. Interzicerea accesului persoanelor nemedicale la documentația medicală (a personalului și deținuților);
22. Instruirea personalului penitenciar în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”) și Ordinul (comun) nr. 77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.
23. Asigurarea documentării pretinselor acte de tortură în corespundere cu Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.

Data aprobării raportului

23 decembrie 2019

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost elaborat și aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii

- Mihail Cotorobai, președintele Consiliului
- Maia Bănărescu, membră a Consiliului
- Mihail Gorincioi, membru a Consiliului
- Svetlana Doltu, membră a Consiliului
- Ceslav Panico, membru a Consiliului
- Oxana Gumennaia, membră a Consiliului

